

It is pointed out that under modern conditions of managing the credit system consists of three parts: fundamental, credit and economic-organizing ones. Fundamental part presents analysis and general conclusion of theoretical studies in relation to the role of credit as an economic category, subjects and objects of credit relations.

The article analyses the mechanism of state support of agrarians through reduction in credit prices. It defines macroeconomic factors, under the influence of which there is concessional lending of agrarian enterprises. The authors of this article also distinguish the reasons of concessional lending discontinuation for above-mentioned enterprises in the period of acute crisis.

It is stated that the most important index of the crediting system of agrarian enterprises is the lending distribution of short-term bank credits for current assets. The authors notice the size of short-term bank credits for current assets during the analyzed period.

The credit state of agrarian enterprises of Cherkasy region and results of their activity are estimated and classification of these enterprises according to their profitability on average in 2010–2014 is carried out. As a result of this classification it is stated that the share of credit in coverage of current assets is inconsiderable. However, the role of internal funds increases in the process of financing current assets. The increase of the share of internal current assets leads to the enlarging of period of repayment of accounts payable.

The most significant factor of the economic-organizing part is the state support of agrarian enterprises, the size of which is analysed taking into consideration the agrarian enterprises of Cherkasy region.

As a conclusion, the article suggests the appropriate ways of credit system improvement, new forms of interaction between various market institutions, state and business in solving tasks, which agriculture faces.

Key words: credit, current assets, profitability, interest rate, credit policy.

УДК 336.226.1: 631.16

ПОДАТКОВА ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМ СПРАВЛЯННЯ ПДВ

П.М. Боровик, кандидат економічних наук

О.А. Непочатенко, кандидат економічних наук

В.В. Сліпченко

Уманський національний університет садівництва

В статті досліджені проблеми сучасного порядку застосування спеціальних податкових режимів непрямого оподаткування аграрних товаровиробників. За результатами аналізу авторами запропоновано шляхи вдосконалення сучасної непрямой податкової підтримки вітчизняних сільськогосподарських формувань шляхом відновлення в повному форматі режиму акумуляції ПДВ агропідприємствами та поновлення режимів виплати дотацій виробникам м'ясо-молочної продукції і застосування нульової ставки ПДВ стосовно операцій з реалізації зазначеної продукції переробним підприємствам.

***Ключові слова:** податок на додану вартість, спеціальні податкові режими для агробізнесу, режим акумуляції ПДВ, режим виплати дотацій, застосування нульової ставки ПДВ стосовно операцій з реалізації тваринницької продукції переробним підприємствам.*

Постановка проблеми. Тривалий час податок на додану вартість для аграрного бізнесу був, насамперед не інструментом перерозподілу їх доходів на користь держави, а засобом державної підтримки суб'єктів сільськогосподарського виробництва. Поряд з цим, після внесення низки змін до Податкового кодексу України стимулюючі властивості аналізованої податкової форми в сфері агропромислового виробництва суттєво послабились.

Відтак дослідження проблем оновленого порядку непрямого оподаткування суб'єктів агросфери та розроблення напрямів їх врегулювання є важливим завданням для вітчизняних науковців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемним аспектам функціонування механізмів непрямого оподаткування сільськогосподарських товаровиробників та шляхам їх вдосконалення присвячені праці багатьох вітчизняних учених, серед яких на особливу увагу заслуговують публікації В. Андрущенка, О. Василика, В. Вишневського, М. Дем'яненка, Д. Деми, О. Кириленко, А. Крисоватого, П. Лайка, Ю. Лупенка [6], І. Луїної, А. Поддєрьогіна, О. Прокопчук [11; 13], А. Соколовської, В. Синчака, Л. Тулуша [6; 13; 14], В. Федосова.

Не дивлячись на значну кількість публікацій за зазначеною тематикою, проблеми пільгового режиму непрямого оподаткування агробізнесу в Україні залишаються не лише до кінця не вирішеними, але й з внесенням значної кількості змін до Податкового кодексу України, вельми загострились, а тому потребують швидкого та ефективного врегулювання.

Метою статті є окреслення проблем функціонування сучасних спецрежимів непрямого оподаткування сільськогосподарських товаровиробників в Україні та обґрунтування шляхів їх вирішення.

Методика досліджень. Для виконання поставленого завдання в ході його проведення використано економіко-статистичні методи дослідження, зокрема монографічний, табличний та графічний методи.

Результати досліджень. Податок на додану вартість з суб'єктів агросфери забезпечував надходження вкрай незначної частини доходів консолідованого бюджету України. Саме це демонструє динаміка мобілізації цього податку до зведеного бюджету України наведена в табл. 1.

1. Динаміка сплати ПДВ суб'єктами агробізнесу та його частки в податкових надходженнях зведеного бюджету по Україні

Показник	Рік					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Мобілізовано ПДВ, млн. грн	98,2	91,4	87,3	44,1	40,7	40,1
Питома вага ПДВ у податкових надходженнях зведеного бюджету, %	0,04	0,03	0,02	0,01	0,01	0,01

Джерело: складено авторами за даними джерел [3; 5].

Крім того, показники, наведені в табл. 1, вказують на тенденцію до щорічного зменшення питомої ваги мобілізованих сум податку на додану вартість в структурі доходів зведеного бюджету України. Саме це, разом з позицією Уряду стосовно необхідності відміни преференцій для агробізнесу, стало причиною тривалих політичних дискусій щодо припинення ПДВ-підтримки аграріїв, або ж її реформування. Як результат – у 2016 р. механізм

справляння ПДВ для агробізнесу було кардинально трансформовано.

В цьому контексті варто відзначити, що донедавна спецрежим справляння ПДВ для аграріїв включав три його складові: режим акумуляції сум ПДВ та їх використання на розвиток аграрного виробництва, режим виплати дотацій переробними підприємствами за здане молоко та м'ясо в живій вазі та режим застосування нульової ставки ПДВ при продажу переробникам молока та м'яса живою вагою [14, с. 87].

Нині ж вітчизняні аграрії позбавлені як дотацій на виробництво м'ясо-молочної продукції, що дозволяли їм дещо підвищити розміри доходів від продажу зазначеної продукції, так і нульової ставки ПДВ при продажу цієї аграрної сировини м'ясопереробним та молокопереробним підприємствам [1-4; 6, с. 16; 7-12; 13, с. 31].

Крім того, відповідно до нової редакції Податкового кодексу України [9] та Закону України від 24 грудня 2015 року № 909-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» [10] аграрні товаровиробники, що залишились суб'єктами спецрежиму справляння ПДВ, в 2016 р. отримали в своє розпорядження значно меншу, ніж в період 2010-2015 рр., частку податку на додану вартість за результатами операцій з реалізації власної продукції та продуктів її переробки (рис. 1).

Суб'єкти спецрежиму:

- резиденти, що здійснюють підприємницьку діяльність у сфері сільського та лісового господарства й рибальства, основною діяльністю яких є постачання вироблених (наданих) ним сільськогосподарських товарів (послуг), та при цьому їх питома вага становить не менш як 75 відсотків вартості всіх товарів/послуг, проданих протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів. Такі суб'єкти реєструються як суб'єкти спецрежиму справляння ПДВ в податковій інспекції за місцем подання декларацій.

Особливості застосування:

- суб'єкти спецрежиму подають до ДПІ за місцем їх реєстрації як платників ПДВ дві декларації з ПДВ – за результатами операцій з реалізації покупної і власної продукції;
- якщо за операціями з продажу покупної продукції суб'єкти спецрежиму сплачують ПДВ до бюджету в повному обсязі, то за результатами операцій з реалізації власної продукції вони сплачують до бюджету 50 % податку на додану вартість від реалізації овочів та фруктів, 20% ПДВ від реалізації продукції галузі тваринництва, а також 85 % ПДВ від реалізації інших видів рослинницької продукції;
- решту податку на додану вартість від реалізації власної продукції суб'єкти спецрежиму використовують для власних потреб;
- якщо суб'єкт спецрежиму відчужив протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно несільськогосподарські товари чи послуги, питома вага яких перевищує 25 % вартості всіх поставлених товарів/послуг, на нього не поширюється спецрежим оподаткування і він зобов'язаний визначити податкове зобов'язання з ПДВ за підсумками звітного податкового періоду, у якому було допущено таке перевищення, та сплатити податок до бюджету в загальному порядку;
- в такому разі податкова інспекція виключає таке сільгоспідприємство з реєстру суб'єктів спецрежиму оподаткування й може повторно включити його до такого реєстру після закінчення наступних 12 послідовних звітних податкових періодів за наявності підстав.

Рис. 1. Основні особливості сучасного спеціального режиму непрямого оподаткування суб'єктів аграрного бізнесу в Україні

Джерело: складено авторами за даними джерел [9; 10].

Як бачимо на рисунку, в 2016 р. розмір непрямой податкової підтримки агровиробництва зменшено на 20 % за результатами операцій з реалізації тваринницької продукції, наполовину з реалізації овочів та фруктів та на 85 % з реалізації решти рослинницької продукції. При цьому, завдяки підвищенню ставок єдиного податку для суб'єктів IV групи, якими є більшість аграрних товаровиробників – суб'єктів спецрежиму справляння ПДВ, обсяги прямої податкової підтримки аграріїв теж суттєво знизились. Тому, на наше переконання, цілком закономірним є питання доцільності таких нововведень в Україні напередодні її вступу до Євросоюзу.

Аналіз статистичних показників стану державної підтримки агровиробництва демонструє, що не дивлячись на те, що її фактичні розміри з року в рік зростають, державна підтримка аграріїв складає в Україні в розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь лише від 180 до 440 грн, що відповідає 4-6 % від сукупної виручки аграрних товаровиробників (табл. 2).

2. Динамка обсягів державної підтримки аграрного виробництва в Україні

Показник	Рік					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Розмір державної підтримки аграрного виробництва в розрахунку на 1 га угідь, грн	180,1	205,1	328,5	324,9	436,8	400,1
- в тому числі за рахунок ПДВ, грн	160,9	170,5	293,5	305,9	426,9	405,9
Питома вага державної підтримки аграрного виробництва у виручці сільськогосподарських товаровиробників, %	5,7	4,2	5,3	5,6	5,0	4,5
- в тому числі за рахунок ПДВ, %	5,1	3,5	4,7	5,3	4,9	4,3

Джерело: складено авторами за даними джерел [3; 6; 13].

** Попередні дані.*

При цьому, в 2015 р. як фактичні розміри держпідтримки агробізнесу так і її питомої ваги у виручці сільгоспвиробників дещо знизились, що зумовлено реформуванням механізмів справляння ФСП та ПДВ в агросфері.

Необхідно відмітити що навіть в період до 2013-2014 рр., тобто до реформування механізмів спеціальних податкових режимів для аграріїв, величина сукупної державної підтримки агробізнесу в Україні в розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь була в 15–25 разів нижчою, порівняно з її розміром в окремих країнах-членах ЄС (рис. 2).

Варто при цьому зазначити, що хоч в країнах Євросоюзу взагалі не застосовують податкову підтримку агробізнесу, проте там

сільськогосподарські товаровиробники отримують з бюджету ЄС прямі бюджетні дотації, розміри яких є вельми значними, порівняно з Україною [1; 2; 3, с. 26; 4; 6, с. 16; 15, р. 32–35].

Стосовно ж кредитування, як складової державної підтримки аграріїв, слід згадати, що, на відміну від України, в США вартість кредитів для сільськогосподарських товаровиробників не перевищує 2 % річних, в країнах ЄС – 5–7 %, а в більшості інших країн світу діють державні програми компенсації відсотків за використання аграріями кредитних ресурсів [2; 15, р. 32–35].

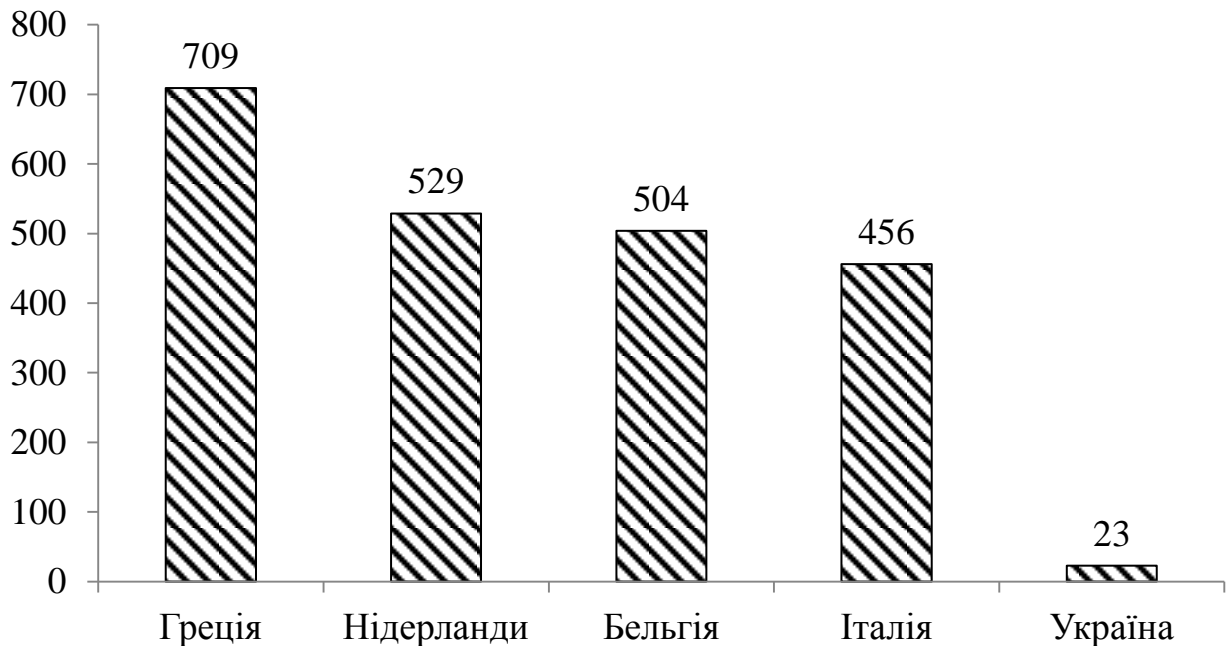


Рис. 2. Розміри державної підтримки аграрних товаровиробників в окремих країнах Євросоюзу та в Україні в 2014 р., €/га

Джерело: складено авторами за даними джерела [2].

Повертаючись до вітчизняних реалій, необхідно відмітити, що в результаті реформування механізмів справляння податків для сільського господарства, вітчизняні суб'єкти агробізнесу залишились практично без державної підтримки (оскільки на прямі бюджетні дотації коштів у державній казні катастрофічно бракує, а розміри податкової підтримки Уряд мінімізував з перспективою її повного припинення). Внаслідок цього держава ставить вітчизняних аграріїв в невідповідні умови господарювання, порівняно з європейськими фермерами та суб'єктами аграрного бізнесу інших країн, що, без сумніву, спричинить в Україні засилля на вітчизняному ринку іноземної (з США, Канади, Австралії, країн, членів ЄС та Китаю) сільськогосподарської продукції.

Крім того, зазначимо, що відміна пільгового режиму непрямого оподаткування суб'єктів сільськогосподарського виробництва може спричинити в Україні продовольчу кризу. Тому ми однозначно підтримуємо позицію багатьох політиків та науковців стосовно того, що в нашій країні й надалі повинні функціонувати спеціальні режими непрямого оподаткування

аграрних товаровиробників [2; 4; 6; 11–14].

При цьому, на наше глибоке переконання, актуальним для вітчизняної агросфери є не лише відновлення режиму акумуляції ПДВ в тому його форматі, що забезпечував використання аграріями з метою розвитку сільськогосподарської галузі 100% ПДВ від реалізації продукції власного виробництва, але й повернення до подання ними двох спеціальних декларацій з податку на додану вартість і використання сум перерахованого на спецрахунки податку окремо на розвиток тваринницької і рослинницької галузей. Крім того, з метою забезпечення достатньої для подальшого розвитку прибутковості аграрного бізнесу, необхідністю є відновлення також режимів виплати дотацій виробникам м'ясо-молочної продукції та застосування нульової ставки ПДВ стосовно операцій з реалізації зазначеної продукції переробним підприємствам. Саме комплекс перелічених заходів не лише забезпечить вищий рівень державної підтримки агропідприємств через спеціальні режими справляння ПДВ, але й створить ефективні фіскальні стимули для відродження вітчизняного тваринництва.

Висновки. Результати проведеного дослідження переконливо продемонстрували, що останні зміни до пільгового режиму непрямого оподаткування суб'єктів сільськогосподарського виробництва ставлять їх в не вигідні умови господарювання, порівняно з аграрними товаровиробниками інших країн світу, чого допускати в переддень вступу України до Євросоюзу ні в якому разі не можна. Зважаючи на пріоритетність сільськогосподарської галузі для вітчизняної економіки, доцільним для України є повернення до подання агропідприємствами двох спеціальних декларацій з податку на додану вартість і використання 100 % сум перерахованого на спецрахунки податку окремо на розвиток тваринницької і рослинницької галузей. Крім того, як показали результати дослідження, для сільськогосподарської галузі необхідним є відновлення також режимів виплати дотацій виробникам м'ясо-молочної продукції та застосування нульової ставки ПДВ стосовно операцій з реалізації зазначеної продукції переробним підприємствам.

Саме проектуванню наслідків пропонованого реформування механізму нарахування і сплати ПДВ в агросфері для держави, сільськогосподарської галузі та окремих сільгоспідприємств слід присвятити подальші наукові пошуки в зазначеному напрямі фінансово-економічних досліджень.

Література

1. Аграрій: жити чи не жити... ось у чому питання... [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://www.agrarnagazeta.com.ua/agrariy_zhiti_chi_ne_zhiti.html.
2. Битва за ПДВ: Чому з 2016 року агросектор залишиться без державної підтримки? [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://agravery.com/uk/posts/show/bitva-za-pdv-comu-z-2016-roku-agrosetkor-zalisitsa-bez-derzavnoi-pidtrimki>.
3. Боровик П.М. Спеціальні податкові режими для аграрного бізнесу: сучасні проблеми та перспективи подальшого застосування /

П. М. Боровик, О. А. Непочатенко, В. В. Сліпченко // Бухгалтерський облік і аудит : науково-практичний журнал – 2016. – № 2 – С. 24–29.

4. Дотаціям на молоко – бути! [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.agro-business.com.ua/makroekonomika/451-dotatsiiam-na-moloko-buty.html>.

5. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України за 2015 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/06_05_16.html.

6. Лупенко Ю. О. Оподаткування сільського господарства в умовах трансформації спеціальних податкових режимів [Текст] / Ю. О. Лупенко, Л. Д. Тулуш // Економіка АПК. – 2016. – № 1. – С. 5-17.

7. Налоги в Украине на 2016 год (инфографика с пояснениями). [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://inside.pp.ua/>.

8. Непочатенко О. О. ПДВ-підтримка агробізнесу в Україні / О. О. Непочатенко, П. М. Боровик, П. К. Бечко // Економіка. Управління. Інновації. – 2015. – № 2. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755–VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

10. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році: Закон України від 24 грудня 2015 року № 909–VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>.

11. Прокопчук О. Т. Тенденції та перспективи розвитку непрямого оподаткування в Україні [Текст] / О. Т. Прокопчук, Ю. В. Улянич // Сучасні питання економіки і права. – 2014. – Вип. 1. – С. 92-96.

12. П'ять причин залишити аграріям спецрежим ПДВ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://kurkul.com/blog/95-pyat-prichin-zalishiti-agrariyam-spetsrejim-pdv>.

13. Тулуш Л. Д. Податкова реформа у сільському господарстві: ризики та перспективи [Текст] / Л. Д. Тулуш // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва – Умань: УНУС, 2016. – Вип. 88. – Ч. 2: Економічні науки. – С. 20–33.

14. Тулуш Л. Д. Проблеми функціонування ПДВ в економіці держави [Текст] / Л. Д. Тулуш, О. Т. Прокопчук // Економіка АПК. – 2008. – № 12. – С. 84–89.

15. Wolff Guntram B. Foreign direct investment in the enlarged EU: do taxes matter and to that extent? [Текст] / Guntram B. Wolff. – Frankfurt-on-Main, 2006. – 47 p.

References

1. Agrariy: to live or not to live ... that is the question... (2016). Accessed at: http://www.agrarnagazeta.com.ua/agrariy_zhiti_chi_ne_zhiti.html. (in Ukrainian).

2. Battle for VAT: Why 2016 will remain agricultural sector without government support? (2016). Accessed at: <http://agravery.com/uk/posts/show/bitva-za-pdv-comu-z-2016-roku-agrosektor-zalisitsa-bez-derzavnoi-pidtrimki>. (in Ukrainian).
3. Borovyk P.M., Nepochatenko O. A. & Slipchenko V.V. (2016) Special tax regimes for Agribusiness: current problems and prospects for further application. *Accounting and Auditing: scientific journal*, 2016, no. 2, pp. 24-29. (in Ukrainian).
4. Subsidies for milk – to be! (2016). Accessed at: <http://www.agro-business.com.ua/makroekonomika/451-dotatsiam-na-moloko-buty.html>. (in Ukrainian).
5. Report on the Work Plan of the State Fiscal Service of Ukraine for 2015. (2016). Accessed at: http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/06_05_16.html. (in Ukrainian).
6. Lupenko Yu.O. & Tulush L.D. (2016). Taxation of agriculture in terms of transformation of special tax regimes. *Economy of AIC Journal*, 2016, no. 1, pp. 5-17. (in Ukrainian).
7. Taxes in Ukraine to 2016 hours (Infographics with comments). (2016). Accessed at: <http://inside.pp.ua/>. (in Ukrainian).
8. Nepochatenko O.O., Borovyk P.M. & Bechko P.K. (2015). VAT support agribusiness in Ukraine // *Economics. Management. Innovation*, 2015, no. 2. Available at: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe.
9. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). *Tax Codex of Ukraine* (DHHS Publication no. 2755-VI). Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (in Ukrainian).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). *On Amendments to the Tax Codex of Ukraine and laws of Ukraine to ensure the balance of revenue in 2016: the Law of Ukraine* (DHHS Publication no. 909-VIII). Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>. (in Ukrainian).
11. Prokopchuk O.T. & Ulianych Yu.V. (2014). Trends and prospects of indirect taxation in Ukraine. *Modern problems of Economics and Law Journal*, 2014, no. 1, pp. 92-96. (in Ukrainian).
12. Five reasons to leave the special regime of VAT to farmers. (2016). Accessed at: <http://kurkul.com/blog/95-pyat-prichin-zalishiti-agrariyam-spetsrejim-pdv>. (in Ukrainian).
13. Tulush L.D. (2016). Tax reform in agriculture: risks and prospects. *Proceedings of Uman National University for Horticulture*, 2016, no. 88, part 2, pp. 20-33. (in Ukrainian).
14. Tulush L.D. & Prokopchuk O.T. (2008). The problems of functioning of VAT in the state economy. *Economy of AIC Journal*, 2008, no. 12, pp. 84-89. (in Ukrainian).
15. Wolff Guntram B. (2006). *Foreign direct investment in the enlarged EU: do taxes matter and to that extent?* Frankfurt-on-Main, 2006. 47 p. (in Germany).

Одержано 24. 02. 2016

Аннотация

Боровик П.Н., Непочатенко Е.А., Слипченко В.В.

Налоговая поддержка сельскохозяйственного производства в Украине через механизм изымания НДС

В статье исследованы проблемы современного порядка применения специальных налоговых режимов косвенного налогообложения аграрных товаропроизводителей через механизм изымания налога на добавленную стоимость, что стали остро актуальными в Украине после реформирования системы налогообложения сельскохозяйственных предприятий.

Результаты исследования показали, что в странах Евросоюза вообще не применяют налоговую поддержку сельскохозяйственного бизнеса. С другой стороны, сельскохозяйственные товаропроизводители получают из бюджета ЕС прямые бюджетные дотации, размеры которых весьма значительны по сравнению с Украиной. Кроме того, в отличие от Украины, в США стоимость кредитов для сельскохозяйственных товаропроизводителей не превышает 2 % годовых, в странах ЕС – 5 - 7 %, а в большинстве других стран мира действуют государственные программы компенсации процентов за использование аграриями кредитных ресурсов.

В Украине же, в результате реформирования механизмов изымания налогов для сельского хозяйства, отечественные субъекты аграрного бизнеса остались практически без государственной поддержки (поскольку на прямые бюджетные дотации средств в государственной казне не хватает, а размеры налоговой поддержки Правительство минимизировало с перспективой ее полного прекращения). В результате государство ставит отечественных аграриев в невыгодные условия хозяйствования по сравнению с европейскими фермерами и субъектами аграрного бизнеса других стран, что несомненно, повлечет в Украине засилье на отечественном рынке иностранной (из Соединенных Штатов Америки, Канады, Австралии, стран ЕС и Китая) сельскохозяйственной продукции.

Кроме того, результаты исследования показали, что проведенное реформирование льготного режима косвенного налогообложения субъектов сельскохозяйственного производства с большой долей вероятности может повлечь в Украине продовольственный кризис.

Поэтому по результатам анализа авторами предложены пути совершенствования современной косвенной налоговой поддержки отечественных сельскохозяйственных формирований путем восстановления в полном формате режима аккумуляции налога на добавленную стоимость сельхозпредприятиями. Кроме того, авторами предлагается восстановить порядок использования режимов выплаты дотаций производителям мясомолочной продукции и применения нулевой ставки налога на добавленную стоимость за результатами операций по реализации указанной продукции перерабатывающим предприятиям.

Комплекс перечисленных мероприятий не только обеспечит минимально-необходимый уровень государственной поддержки аграрных предприятий через специальные режимы взимания НДС, но и создаст эффективные фискальные стимулы для возрождения отечественного животноводства.

Ключевые слова: *налог на добавленную стоимость, специальные налоговые режимы для сельхозбизнеса, режим аккумуляции НДС, режим выплаты дотаций, применение нулевой ставки НДС в отношении операций по реализации животноводческой продукции перерабатывающим предприятиям.*

Annotation

Borovyk P.N., Nepochatenko E.A., Slipchenko V.V.

Tax support of agricultural production in Ukraine through a mechanism of VAT implementation

The article studies problems of the application of special tax regimes of indirect taxation of agrarian commodity producers through a mechanism of VAT implementation. These

problems became acutely relevant in Ukraine after the reform of the taxation system of the agricultural enterprises.

Results of the studies show that the EU countries do not use tax support of agribusiness at all. On the other hand, agricultural commodity producers get direct budget grants from the EU budget and the size of it is considerable, in comparison with Ukraine. Besides, in spite of Ukraine, borrowing costs for agricultural commodity producers in the USA do not exceed 2% per annum, in the EU countries it is 5-7%, and for the majority of other countries of the world there are state programs of service credits for agrarians.

National entities of agribusiness have remained practically without state support, as a result of reforming tax collection mechanisms for agricultural economy in Ukraine. It is because the state budget does not have enough money for direct budget subsidies and the size of tax support was minimized by the Government with a view to its complete termination. Consequently, the state makes unprofitable conditions of economy for national agrarians as comparing with the European farmers and entities of agrarian business of other countries. It will inevitably cause the dominance of foreign agricultural production from the USA, Canada, Australia, the EU countries-members and China) at the national market in Ukraine.

Besides, it should be mentioned that the conducted reforming of preferential treatment of the indirect taxation of agricultural production entities can cause food crisis in Ukraine with a high probability.

So, according to the results of analysis, the authors offered methods of improvement of modern indirect tax support of national agricultural formations by restoring the accumulation mode of value added tax by agricultural enterprises in full format. Also, the authors proposed to reestablish order to use modes of payment of subsidies to producers of meat and dairy products and application of zero rate of value added tax according to results of implementation of the above products by processing enterprises.

The number of these measures will not only provide a minimally required level of state support of agricultural enterprises through special modes of VAT collection but also create effective fiscal incentives for the revival of domestic livestock production.

Key words: value-added tax, special tax regimes for agribusiness, mode of VAT accumulation, subsidy payment mode, application of zero rate of VAT in respect of the implementation of livestock products by processing enterprises.

УДК 336.22 : 631.16

ПОСИЛЕННЯ ДОХОДНОЇ СПРОМОЖНОСТІ БЮДЖЕТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЗА РАХУНОК РОЗПОДІЛУ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

**Л.Д. Тулуш, кандидат економічних наук
ННЦ «Інститут аграрної економіки»**

Стаття присвячена питанням посилення фіскального потенціалу бюджетів місцевого самоврядування за рахунок більш раціонального розподілу надходжень податку на доходи фізичних осіб (ПДФО). Узагальнено економічну суть ПДФО як форми плати фізособи за суспільні блага та послуги, що надаються територіальною громадою, на території якої така особа проживає. Розглянуто моделі розподілу надходжень від справляння ПДФО між рівнями бюджетної системи та узагальнено їх основні відмінності.

Ключові слова: прями податки, податок на доходи фізичних осіб, доходи бюджету, фіскальна ефективність.